

CENELEC Guide 3

Međusobna povezanost propisa i norma

1. dio: Upućivanje na norme – osnovni načini primjene

2. dio: Usklađivanje propisa i upućivanje na norme

1. izdanje / siječanj 2001.

CENELEC Guide 3

Interrelation between regulations and standards

Part 1: Reference to standards – the main ways of application

Part 2: Harmonization of regulations and reference to standards

Edition 1 / January 2001

CENELEC Guide 3

Međusobna povezanost propisa i norma

1. dio

Upućivanje na norme – osnovni načini primjene

2. dio

Usklađivanje propisa i upućivanje na norme

Ovaj je dokument 7. svibnja 1974. godine prihvatilo Vijeće stvarnog udruženja CENELEC te je objavljen kao CENELEC-ov Memorandum 1.

40. CENELEC-ova Opća skupština (Prag 6./7. lipnja 2000.) odlučila je zamijeniti CENELEC-ove Memorandume i Stalne dokumente CENELEC-ovim uputama. Kao posljedica toga, CENELEC-ov Memorandum 1 bio je promijenjen u CENELEC Guide 3. Pritom se nije mijenjao tekst izvornoga dokumenta. CENELEC CS (Glavno tajništvo), međutim, dodaje bilješke kad god je potrebno objašnjenje ili posuvremenjenje.

**European Committee for Electrotechnical
Standardization**

**Avenue Marnixlaan 17
B – 1000 Bruxelles**

Tel: +32 2 519 68 71

Fax: +32 2 519 69 19

www.cenelec.eu

Predgovor

Ove su CENELEC-ove upute namijenjene razjašnjenju odnosa upravnih propisa i norma, što je predmet koji poprima sve veću važnost ne samo na nacionalnoj nego i na regionalnoj razini. Na obje te razine vladina tijela i normirne organizacije usko surađuju u predmetima usklađivanja.

Ove se CENELEC-ove upute temelje na dugome iskustvu u elektrotehničkom području u zapadnoeuropskim zemljama te uzimaju u obzir postojeća rješenja dokazana kao prikladna za praktične potrebe i razmjerno prilagodljiva.

Ove se CENELEC-ove upute preporučuju za uporabu u svim pregovorima između upravnih tijela i normirnih organizacija kad nastoje pronaći prikladna rješenja za međusobnu povezanost propisa i norma na različitim razinama.

Međusobna povezanost propisa i norma

1 Uvod

- 1.1 Vlade i njihovi predstavnici, tj. upravna tijela, odgovorni su za izdavanje propisa s ciljem zaštite građana svojih zemalja od određenih opasnosti i neugodnosti. Ti se propisi najčešće odnose na sigurnost, zdravlje i okoliš građana. Oni se također mogu odnositi na zaštitu potrošača ili sprečavanje malverzacija, u posljednjem slučaju naprimjer u zakonodavstvu o utezima i mjerama.
- 1.2 Istodobno je vladama u interesu – ili to prihvaćaju čak kao dio međunarodnih sporazuma – izbjegavanje takvih nacionalnih propisa koji nisu međunarodno usklađeni te time mogu dovesti do tehničkih zapreka trgovini.
- 1.3 Dokumenti koje su izdala vladina upravna tijela i koji nemaju obilježje propisa, naprimjer specifikacije koje ta tijela izravno upotrebljavaju u vezi sa svojim nabavkama, nemaju veze s time.

2 Propis

- 2.1 Propis može biti manje ili više detaljan, naprimjer od zacrtavanja ciljeva na općenit način do utvrđivanja svih odgovarajućih tehničkih pojedinosti. On može obuhvaćati jedan ili više aspekata predmeta i također može biti ograničen na jedan ili nekoliko načina uporabe predmeta. Svrha propisa može također biti različita jer su nekad usmjereni na dobrobit korisnika (naprimjer sigurnu uporabu električnih uređaja), a nekad na dobrobit treće strane (naprimjer mogućnost radiokomunikacije bez smetnje od motornih vozila).
- 2.2 Tekst propisa može imati različita obilježja, a najčešće sljedeća:
 - a) Tekst ima indikativno obilježje, što znači da naznačuje jedno od nekoliko mogućih rješenja, naprimjer da jedan tehnički opis nije jedini koji zadovoljava zahtjeve.
 - b) Tekst može imati obilježje objašnjavanja, što naprimjer znači da objašnjava opis. To je općenito slučaj za definicije naziva, razredbu i takve ispitne metode koje tvore osnovu za utvrđivanje dopustivih granica i slično.
 - c) Tekst može imati ponavljajuće obilježje. Čak ako je tekst sam po sebi veoma specifičan, on se može djelomično sastojati od činjenica preuzetih iz susjednih područja, naprimjer uobičajene granice za toplinsku otpornost.

3 Upućivanje na priznata tehnička pravila

- 3.1 Kad upravno tijelo ne smatra prikladnim navesti u svojem propisu iscrpan tekst, može upućivati u općenitome obliku, naprimjer na "sadašnje stanje tehnike" ili tome slično. Najprikladnije može biti upućivanje na "općepriznata tehnička pravila" zajedno s naznakom kako se navedena pravila trebaju odrediti i tumačiti, po mogućnosti ne isljučujući "druga priznata pravila".
- 3.2 Ovaj tip upućivanja krajnje je prilagodljiv način jer ne narušava tehnički napredak, nego daje potreban rubni prostor za tehnički razvitak.
- 3.3 Upućivanje na priznata tehnička pravila može se svrstati u prvi korak, što u nekim slučajevima može voditi dodatnom upućivanju na normu kao drugomu koraku.

4 Uključivanje sadržaja norme u propis

- 4.1 Kad upravno tijelo ima na raspolaganju tekst iz postojeće norme te utvrdi da ga je neophodno navoditi, on se može uključiti u propis. Na taj se način tehničke pojedinosti mogu prenijeti iz norme u propis. Upravno tijelo preinačuje uključeni tehnički tekst tako da bude dijelom propisa te za uključeni tekst preuzima istu odgovornost kao i za sve ostale dijelove zakonskoga dokumenta.
- 4.2 Takvo uključivanje pruža korisnicima prednost da izravno iz propisa prepoznaju svoje odgovornosti. To se također primjenjuje na osobe koje nadziru poštivanje propisa.
- 4.3 U slučaju uključivanja teksta mjerodavna normirna organizacija mora osigurati da to uključivanje ne utječe na njezinu odgovornost pri budućoj pripremi norma. Norma se može primjenjivati i na druge sektore osim onih obuhvaćenih propisom te stoga normirna organizacija mora biti razmjerno slobodna preraditi ili povući tu normu ako i kad se to zahtijeva.
- 4.4 Statična pravna priroda uključenoga teksta samo se u rijetkim slučajevima slaže s dinamičnim tehničkim razvojem u određenome području. To uključivanje može katkad u dugome razdoblju obvezivati na odabrano rješenje. Stoga postoje rizici da napredak – u tehničkom i gospodarskom smislu – bude znatno ograničen zbog poteškoća koje nastaju kad se propisi trebaju izmijeniti ili upotpuniti.

5 Važnost upućivanja na norme

- 5.1 Jedan je od zakonskih načina kojim raspolaže upravno tijelo taj da se propis temelji na normi ili da se u propisu upućuje na normu tako da propis bude potpuniji. Temeljna načela za uporabu upućivanja na norme u zakonodavstvu ili propisima dana su u ISO/IEC-ovu Kodeksu načela o "upućivanju na norme" (ISO/IEC Code of Principles on "reference to standards", 1977.). U tome je kodeksu dan sažetak o prednostima uporabe upućivanja na norme. Dane su i osnovne mjere koje treba poduzeti za ispravne međuodnose propisa, s jedne strane, i norma na koje se upućuje, s druge strane. Neke temeljne definicije dane su u 9. poglavlju.
- 5.2 Upućivanjem na norme propis se oslobađa od više ili manje iscrpnih tehničkih odredaba za koje je normiranje prikladniji način postizanja najboljega rješenja za sve uključene strane. Normizacijska tehnika sadržava postupak za općeprihvaćenu preradbu kad je ona opravdana zbog tehničkoga razvoja i promjene uvjeta.
- 5.3 Upućivanje ne znači prijenos ovlasti. Upravno je tijelo u svako doba ovlašteno ukinuti upućivanje te ga zamijeniti drugim upućivanjem ili uvrštenjem neophodnih odredaba u propis.
- 5.4 Mogući su različiti načini upućivanja na norme u propisima upravne i tehničke naravi te su oni prikazani u 1. dijelu ovoga dokumenta. Neki dodatni aspekti koji se u to uklapaju u slučaju usklađivanja između određenih zemalja, naprimjer u regiji, dani su u 2. dijelu.

1. dio

Pojam upućivanja na norme i osnovni načini primjene

6 Stupanj opredijeljenosti za upućivanje

6.1 Stupanj opredijeljenosti za upućivanje može se razlikovati od slučaja do slučaja.

Upućivanje može podrazumijevati:

6.2 Objašnjenje naziva

6.2.1 Isključivo upućivanje

Isključivo upućivanje znači da se po normi na koju se upućuje mora postupiti da bi se ispunio cilj propisa.

6.2.2 Naznačeno upućivanje

Naznačeno upućivanje znači da je postupanje po određenoj normi jedan način da se ostvari cilj propisa. Dopušta se da, od samoga početka ili ubuduće, mogu postojati i drugi načini da se to postigne. Druga su rješenja moguća, iako će rješenje u skladu s normom u praksi biti više ili manje preporučljivo.

Ako osoba ili tvrtka izabere drugo rješenje, oni trebaju biti spremni dokazati da to rješenje ostvaruje cilj propisa do mjere istovjetne rješenju koje je opisano u normi.

7 Prepoznavanje upućivanja

7.1 Upućivanje na normu može se u propisu prepoznati kao više ili manje kruto, tj.

brojem i izdanjem (ili datumom)

- 1) samo brojem, ili
- 2) samo naslovom, ili
- 3) naslovom i brojem.

datirano upućivanje

nedatirano upućivanje

7.2 Objašnjenje naziva

7.2.1 Datirano upućivanje

7.2.1.1 U slučaju datiranoga upućivanja upravno tijelo preuzima punu odgovornost da određeno izdanje norme na koju se upućuje ostvaruje cilj propisa. U fazi objavljivanja propisa važno je:

- a) da se norma na koju se upućuje navede točno, i
- b) da je izdavanje norme na koju se upućuje objavljeno službeno i na ispravan način.

7.2.1.2 Pri datiranome upućivanju može biti ometen napredak tehnike zbog poteškoća da se izmijene ili upotpune istodobno propis i norma na koju se upućuje. Uporaba datiranoga upućivanja također pretpostavlja da upravno tijelo raspolaže dostatnim stručnim znanjem u odgovarajućemu području.

7.2.2 Nedatirano upućivanje

7.2.2.1 U slučaju nedatiranoga upućivanja budući amandmani ili upotpunjenja dane norme vrijede automatski. Razvoj te norme omogućen je u skladu s uobičajenim postupcima, a valjanost upućivanja automatski se prenosi na novo izdanje.

7.2.2.2 Nedatirano upućivanje ima tu prednost pred drugim vrstama upućivanja da se propis može održavati tako da nastavlja zadovoljavati najnoviji stupanj razvoja te se ne treba prilagođivati novim pronalascima. Tako će biti moguće prilagoditi samo normu najnovijim pronalascima, uzimajući u obzir gospodarska i praktična gledišta te uz najmanje administrativnih formalnosti.

7.2.2.3 Nedatirano upućivanje treba prije svega primijeniti u slučajevima kad upravno tijelo želi propisom obuhvatiti razmjerno široko tehničko područje i ako može biti sigurno da su odgovorne normirne organizacije dostatno aktivne. Nadalje, potrebno je da se održava ravnoteža strana uključenih u pripremu (i preradbu) i da javnost bude dostatno obaviještena.

7.2.2.4 Nedatirano upućivanje ne može izazvati pravničke primjedbe da čini sadržaj propisa ovisnim o normi koja nije dostatno podređena utjecaju upravnoga tijela. Mora se podsjetiti da upravno tijelo u svako doba ima pravo djelovanja donošenjem novih prerađenih propisa ako utvrdi da uporaba te metode ne djeluje na zadovoljavajući način. To znači da upravno tijelo uvijek ima mogućnost punoga nadzora nad predmetima za koje je nedatirano upućivanje upotrijebljeno ili se namjerava upotrijebiti.

7.2.2.5 Najbolje je da nedatirano upućivanje bude u obliku naznake, posebno kad propis zajedno sa svojim upućivanjem ne može težiti davanju svih prikladnih rješenja. Ako se tako upotrebljava, takvo upućivanje daje priličnu slobodu izbora između drugih prikladnih rješenja koja ostvaruju cilj propisa.

8 Upućivanje na priznata pravila

8.1 Upravno tijelo može povezati upućivanje u pravnome smislu ("općepriznata pravila", "najnovije stanje tehnike") s dodatnim upućivanjem na određene nizove norma ("upućivanje na priznata pravila i na nespecificirane norme"). Prepoznavanje niza norma može se izvesti navođenjem oznake niza ili organizacije odgovorne za pripremu i izdavanje niza.

8.2 Takva dodatna upućivanja mogu biti isključiva ili naznačena (vidjeti točku 6), a u većini slučajeva i prije svega naznačena.

- 8.3 Smatra se da nizovi norma na koje se upućuje daju takva tehnička pravila koja se tumače kao iskustvene naznake za primjenu propisa te sud u slučaju nezgode može smatrati da su ona bila prikladna i da su u skladu s najnovijim tehničkim razvojem.

Ako se dio niza norma pokazao primjenjivim, ali se nije uvažavao, dobavljač opreme treba dokazati da nije bilo kršenja "općepriznatih pravila".

- 8.4 Nespecificirano naznačeno upućivanje znači da osoba ili tvrtka koja izabere rješenje različito od onoga danog u nizu norma mora dokazati da to rješenje ulazi u okvir "općepriznatih pravila" u mjeri koja je istovrijedna rješenju opisanom u normi.

9 Definicije naziva

- 9.1 propis (pravni ili upravni propis): propis utvrđen zakonom ili onaj koji potječe od zakonito ovlaštenoga tijela, koji je obvezatan općenito ili za pojedinačno područje
- 9.2 tehnička specifikacija: dokument koji utvrđuje tehničke značajke proizvoda; tehnička specifikacija uz ostalo uključuje nazivlje, sigurnost, radne značajke, dimenzije, proizvodne postupke, označivanje i obilježavanje, pakiranje, te primjenu
- 9.3 tehnički propis: zakonodavni dokument koji sadržava tehničke specifikacije
- 9.4 norma (tehnička norma): tehnička specifikacija donesena općim slaganjem, koju je odobrila općepriznata organizacija i koja je dostupna javnosti; ona se temelji na znanstvenim pronalascima, tehnologiji i iskustvu s ciljem postizanja najboljih općih prednosti
- 9.5 upućivanje na normu: upućivanje koje u propisu daje upravno tijelo na normu koju je izdala normirna organizacija
- 9.6 isključivo upućivanje (na normu): upućivanje u propisu koje navodi da se po određenoj normi mora postupiti da bi se ostvario cilj propisa
- 9.7 naznačeno upućivanje (na normu): upućivanje u propisu koje navodi da je postupanje po određenoj normi jedan od načina da se ostvari cilj propisa

Primjedba: Taj navod može u stvarnosti značiti preporuku čija snaga ovisi o dotičnome slučaju.

- 9.8 datirano upućivanje (na normu): upućivanje u propisu kojim se norma na koju se upućuje prepoznaje po broju i izdanju (ili datumu)
- 9.9 nedatirano upućivanje (na normu): upućivanje u propisu kojim se norma na koju se upućuje prepoznaje samo po broju i/ili naslovu, a ne po izdanju ili datumu (što podrazumijeva da će se od datuma izdanja automatski upućivati na daljnje preradbe norme)
- 9.10 upućivanje na priznata pravila: upućivanje u propisu na općenit način, naprimjer na "sadašnje stanje tehnike" ili "općepriznata tehnička pravila"
- 9.11 upućivanje na priznata pravila i na nespecificirane norme: upućivanje na priznata pravila ostvareno dodatnim upućivanjem na niz norma.

10 Shematski prikaz

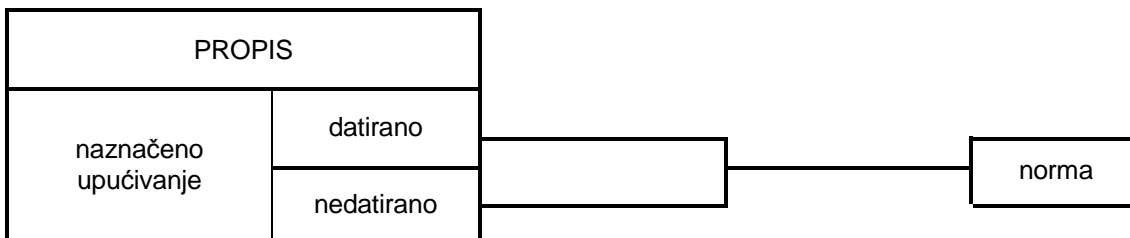
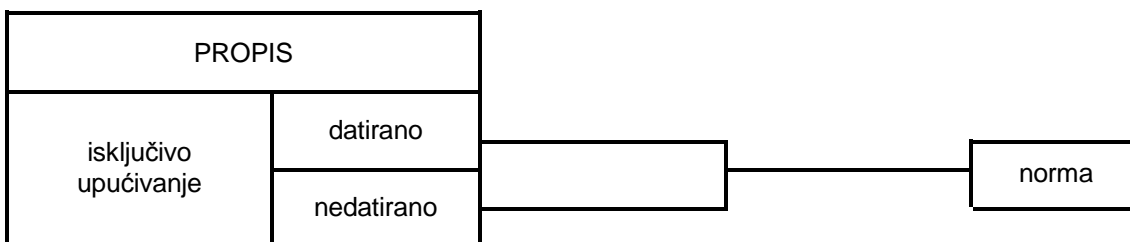
10.1 Samostalni propisi

<p>PROPIS</p> <p>na općenit način ili s tehničkim pojedinostima</p>

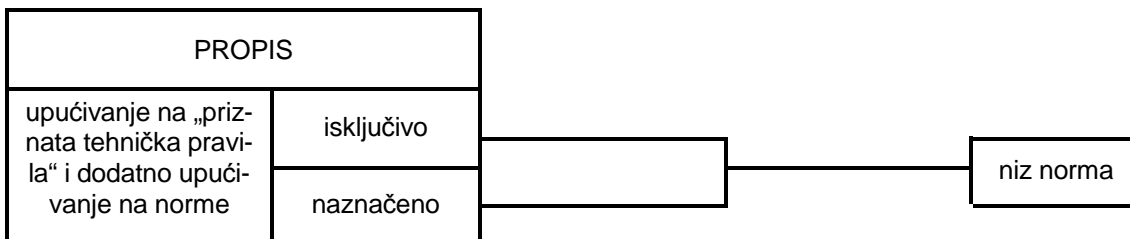
<p>PROPIS</p> <p>upućivanje na "priznata tehnička pravila"</p>

<p>PROPIS</p> <p>uključivanje teksta norme, doslovno ili u sadržaju</p>

10.2 Propisi koji sadržavaju upućivanje na specificiranu normu

10.3 Propisi koji sadržavaju upućivanje na priznata pravila i na nespecificirane norme

2. dio

Usklađivanje i upućivanje na norme

11 Uvod

- 11.1 Kao način uklanjanja postojećih zapreka trgovini među zemljama članicama, u mjeri u kojoj one proizlaze iz neusklađenosti nacionalnih propisa i norma, zajednice država mogu u svojim zajedničkim direktivama upućivati na norme, a prije svega na takve norme koje su usklađene između država članica.

Napomena: U slučaju Europske zajednice (EZ-a) postavljanje kakva cilja s pomoću direktiva osigurano je u skladu s člankom 189. stavkom 3. Rimskoga ugovora¹.

- 11.2 Niže su prikazane različite mogućnosti usklađivanja (potpunoga i neobveznoga) s odgovarajućim primjenama upućivanja na norme na nacionalnoj razini.
- 11.3 Prepreke izvozu proizvoda u zemlje izvan zajednice država u ovom se kontekstu ne obrađuju.

12 Potpuno usklađivanje

- 12.1 Potpuno usklađivanje znači da postojeći nacionalni propis ima isti sadržaj kao i direktiva koja je dogovorena u zajednici država.
- 12.2 Ako je i kad je ostvareno potpuno usklađivanje, otklonjene su prijašnje tehničke zapreke trgovini te su uvjeti natjecanja jednaki za sve države članice. U pojedinačnim slučajevima mogu za pojedine proizvodnje, usluge itd. u početnoj fazi nastati nepogodnosti u obliku troškova zbog promjena u proizvodnji ili uslužnim mogućnostima.
- 12.3 U početnoj fazi potpunoga usklađivanja obično će postojati prijelazno razdoblje tijekom kojega vrijede i regionalni i nacionalni propisi, ali to će prijelazno razdoblje biti kratkotrajno.

13 Neobvezno usklađivanje

- 13.1 Neobvezno usklađivanje znači da u zemljama može postojati – usporedno s nacionalnim propisom koji je podudaran s direktivom u zajednici država – nacionalni propis s tehničkim sadržajem manje strogim od direktive.

U slučaju neobveznoga usklađivanja mogu u jednoj ili više država članica supostojati dva različita sustava tehničkih specifikacija za proizvod.

Jedan je sustav predstavljen usklađenim tehničkim propisima i normama na koje se upućuje. Za proizvode izrađene u skladu s tim sustavom osigurano je slobodno kretanje u zajednici država.

¹ Prema Amsterdamskomu ugovoru (koji je stupio na snagu 1. svibnja 1999. godine) članak 189. Ugovora o osnivanju Europskih zajednica promijenjen je u članak 249.

Drugi je sustav predstavljen još postojećim nacionalnim tehničkim propisima i normama na koje oni upućuju, čija je preradba ostavljena slobodnoj ocjeni svake države članice. Za proizvode izrađene u skladu s tim sustavom osigurano je slobodno kretanje u zemlji podrijetla, ali ne neophodno i u svakoj od ostalih država članica.

- 13.2 Neobvezno usklađivanje daje određenu slobodu izbora, ali ne vodi do jednoga jedinstvenog tržišta. U zemlji s nacionalnim tehničkim specifikacijama koje se razlikuju od onih usklađenih mogu postojati dvije vrste proizvoda, usklađenih i nacionalnih. To za korisnike može biti zbunjujuće, a katkad se pri odabiru zahtijeva i veće tehničko znanje.

Proizvođač može birati između izrade proizvoda u skladu sa zahtjevima obaju sustava ili jednoga od njih. Izrada u skladu sa strožim, usklađenim sustavom najčešće je skuplja, ali daje:

- prednost slobodnoga izvoza u druge zemlje članice
- nedostatak pri natjecanju s takvim proizvođačima u vlastitoj zemlji koji proizvode u skladu s manje strogim nacionalnim propisom.

14 Odabir između potpunoga i neobveznoga usklađivanja

Za odabir mogućnosti usklađivanja, tj. potpunoga ili neobveznoga usklađivanja, treba razmotriti sljedeće:

- 14.1 Potpunomu usklađivanju treba težiti u što je moguće više slučajeva da bi se postigli isti uvjeti u svim zemljama članicama, tako da se stvarno ostvari jedno zajedničko tržište.
- 14.2 Neobvezno usklađivanje preporučuje se u slučajevima kad treba ostvariti brzo poboljšanje razmjene roba među zemljama članicama, a potpuno bi usklađivanje zahtijevalo veoma dugo prijelazno razdoblje. Treba težiti naknadnom potpunom usklađivanju, barem u slučajevima kad je razmjena roba među nekima od zemalja članica bitna.

15 Usklađivanje i upućivanje na norme

Postoje razne mogućnosti kombiniranja između potpunoga i neobveznoga usklađivanja, s jedne strane, i primjene upućivanja na norme, s druge strane.

- 15.1 Potpuno usklađivanje kombinirano s naznačenim upućivanjem na norme, prije svega na niz norma, u nacionalnim propisima znači da je ostvaren zajednički cilj direktive, pod uvjetom da su nacionalne norme usklađene.
- 15.2 Kad direktiva na općenit način daje zahtjeve za sigurnost, ona se može implementirati na nacionalnoj razini s pomoću propisa u kojemu je upućivanje na priznata pravila kombinirano s upućivanjem na niz norma. Usklađivanje nije ostvareno ako i te norme nisu usklađene.

HZN

Hrvatski zavod za norme
Croatian Standards Institute

Adresa: Ulica grada Vukovara 78,
10 000 Zagreb, CROATIA
Tel. ++ 385 1 610 60 95
Faks: ++ 385 1 610 93 21
e-pošta: hzn@hzn.hr
www.hzn.hr

European Committee for
Electrotechnical Standardization
Avenue Marnixlaan 17
B – 1000 Bruxelles
Tel: +32 2 519 68 71
Fax: +32 2 519 69 19
www.cenelec.eu